

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovarša v Idriji.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarš izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 8 K
pol leta 4 "
četrt leta 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljna uvrščanja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštne 6 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravišтво Učiteljskega Tovarša v Ljubljani, Gradišče št. 2.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

V spomin Vekoslavu Strmšku.

Budil je učiteljstvo k delu za ljudstvo, na nešteti učiteljskih zborovanjih je zbuval v navdušenih besedah učiteljsko zavednost: zakaj bil je prepričan, da mora narodu koristiti le zavedno, narodno misleče in za narod čuteče učiteljstvo.

Iz slavnostnega govora A. Peska.

Kako resnične so zgoraj napisane besede, je pokazal obisk pri slavnostnem odkritju spominske plošče našemu pokojnemu tovarišu Vekoslavu Strmšku. Vzlic skrajno neugodnemu vremenu se je zbralo lepo število tovarišev in tovarišice iz domačih okrajev. Okr. šol. svet je zastopal po svojem tovarištvu napram učiteljstvu znani okr. šol. nadzornik g. J. Supanek, „Zavezo“ tov. G. Nus, in „Zvezo slov. učiteljev in učiteljic na Štajerskem“ tov. A. Pesek. Bil je res dan, ki ostane neizbrisno zapisan v analih slovenskega učiteljstva, zlasti ker se je udeležil iz ljubezni do rajnega tovariša slavnosti tudi domači krajni šolski svet, iz česar lahko sklepamo, kaj je bil pokojnik tovarišem in domačemu prostemu ljudstvu; vem tudi, da ne rečem premnogo, če trdim, da se je izpoznalo, kaj je bil vsemu slovenskemu narodu . . .

Dovolj! Naj govori poročilo samo in govorniki!

Ob 10. uri dopoldne dne 25. oktobra t. l. se je brala maša-zadušnica za pokojnika, in po maši se je zbralo precej kolegov in množica domačinov, pod nadzorstvom domačega učiteljstva pa šolska mladina pred šolskim poslopjem v Sv. Petru na Medvedjem selu, kjer se je vzdala pokojniku spominska plošča.

Prvi je govoril tov. T. Kurbus, ki je začel:

„Komaj je minilo leto dni, odkar smo se iz premnogih krajev naše slovenske zemlje zbrali v tej skriti, tihi vasi, da spremimo k

večnemu počitku moža, ki ga je iztrgala neizprosna smrt iz kroga njegove obitelji, ga je iztrgala od torišča njegovega delovanja, za katero delovanje je živel in gorel do zadnjega vzdih. Zopet smo se sešli tukaj pred hišo, v kateri je deloval nepozabni Strmšek toliko let in s tolikim veseljem v blagor šentpeterske mladine, pa tudi v prid in čast slovenskega šolstva.“

V nadaljnjem svojem govoru je izročil tov. govornik kot predsednik šmarnsko-rogaskega učit. društva vzdano spominsko ploščo v oskrbo kraj. šol. svetu pri Sv. Petru ter opozarjal na pokojnikove zasluge, ki so vklesane v kamen z besedami:

Vekoslav Strmšek, nadučitelj,
* 1864 † 1907.

Služboval je tukaj 20 let kot vzoren učitelj mladine in dorašlih. Bil je plemenit in jeklen značaj ter neumorno delaven za napredek naroda in stanu svojega.

Zglednemu rodoljubu, svojemu voditelju slovenskega učiteljstva.

Nato je nastopil tov. A. Pesek kot zastopnik štaj. zveze in slavnostni govornik. Govoril je v znesenih besedah o pokojnikovih zaslugah:

Tukajšnji krajni šolski svet je dal napraviti v veži te šole napis: „Spoštujte učitelje — dobrotnike človeštva!“

Da, učitelj je dobrotnik človeštva, ker učitelj vzgaja mladino, ji bistri razum in blaži srce, da postanejo iz nežnih otrok pošteni, krepki in razumni ljudje. Učitelj je dobrotnik svojega naroda, ker ga izobražuje, ga dviga na višjo stopnjo omike ter ga tako usposablja za težak boj, ki ga moramo biti z močnimi soslednimi narodi, da moremo tekmovali v borbi za obstoj in napredek, da moremo odbijati tuje navale ter braniti svojo rodno zemljo in svoj materni jezik.

Danes pa slavimo spomin moža, ki je bil vzor-učitelj, ki je bil najboljši učitelj, ki je bil učitelj v pravem pomenu besede:

bil je učitelj v šoli otrokom, bil pa je tudi izven šole učitelj ljudstva, učitelj naroda. Vekoslav Strmšek je bil dobrotnik človeštva, dobrotnik svojega naroda. Vse njegovo življenje je bilo posvečeno delu za narod. V resnici, on ni nosil ljubezen do naroda le na jeziku, temveč v srcu, vsa njegova duša je bila prežeta čiste ljubezni do milega slovenskega rodu, do krasne slovenske domovine. Ta ljubezen mu je prešla v kri in meso, in neumorno je delal iz ljubezni do svojega naroda za svoj narod. Vsi, ki so ga poznali, vedo, da je bilo njegovo življenje posvečeno resnemu delu, da je sveto služil sveti domovini.

In ta delaven, idealen mož je umrl. Zaspal je prej, preden so bili izvršeni vsi načrti, ki jih je zasnoval v plemeniti svoji duši. Kakor pada hrast, ki kljubuje viharjem, zadet in razklan od ognjenega bliska — tako je padel on. Vrgla ga je kruta bolezen, ko je stal v najlepši moški dobi, ko je razvijal vse svoje plodovite moči svojemu ljudstvu v korist, ko je gledal s tihim ponosom in z blago zavestjo storjene dolžnosti na sadove svojega neumornega delovanja. Tako je pisal o njem „Učiteljski Tovarš“.

Bogat del naših visokih idealov je tako prezgodaj omahnil smrti v naročje; zagnila se nam je zemlja nad njim, ki bi moral biti še dolgo, dolgo med nami, ker bil je dobrotnik svojega naroda, dobrotnik človeštva.

Vekoslav Strmšek je umrl star komaj 43 let; torej v najlepši moški dobi, ko je bil na vrhuncu svoje delavnosti, ga je pobrala kruta smrt. Slovenci nimamo sreče; naše najboljši možje nam pobere smrt prezgodaj in tudi Vekoslav Strmšek je moral pod grudo, ko smo še toliko pričakovali od njega, ko je narod in posebe še učiteljstvo toliko nad stavilo v njega.

Rodil se je 31. majnika 1864 v Dogošah pri Hočah blizu Maribora. Njegovi starši so bili kmetje in kot skoraj vse slovenske veleume

nam je tudi V. Strmška vzgojila slovenska kmetica, kakor pravi S. Gregorčič:

Kar mož nebesa so poslala,
da večnih nas otmo grobov,
vse mati kmetstva je zibala,
iz kmetstvih so izšli domov.

Od tam nam misleci globoki,
od tam klicarji k nebu nam,
od tam nam pesniki, proroki,
za dom borilci vsi od tam.

Tudi Vekoslav Strmšek se je rodil pod kmetiško streho, je zrastel v kmetiški hiši. Ljudsko šolo je obiskoval v Hočah, študiral pa je na c. kr. učiteljskem v Mariboru.

Že kot dijak je kazal izredno navdušenje in ljubezen do svojega slovenskega naroda in se je odlikoval s svojo neumorno marljivostjo in delavnostjo. Sodičaji so ga spoštovali in ljubili in njegova beseda jim je bila sveta. Že kot dijak je s svojo odločnostjo in preudarnostjo močno vplival na vso okolico. — Že kot dijak je v nemal drugih ljubezen do slovenskega naroda ter jih navduševal za delo za slovensko ljudstvo. In v mlada srca vsejano seme je obrodilo obilo sadu, zakaj sovrstniki Strmškovi so postali znameniti slovenski narodni borilci.

Učitelj je postal 1883. l., in sicer je služboval najprej na Gornji Polskavi, potem na Ponkvi in od 15. aprila 1889. l. do svoje prezgodnje smrti tukaj pri Sv. Petru na Medvedjem selu. Tukaj je služboval torej celih 18 let, a vsega skupaj je bil učitelj 24 let.

Mnogo, mnogo otrok je vzgojil. Bil je najboljši učitelj, vesten nad vse. Svoje dolžnosti v šoli in za šolo je izpolnjeval natanko. Učenec je puščal mnogo svobode, da bi postal samozavestni, kakor je bil on sam. Bil je pa zato tudi jako priljubljen. Radi so ga imeli in ko so izstopali iz šole, so se s solzami v očeh poslavljali od njega kakor od svojega skrbnega očeta, ko se morajo ločiti od njega. Ni jih zapustil pa tudi potem ne, temveč skrbel je za šoli odraslo mladino, jo vnel za nadaljno izobrazbo ter ji bil vesten svetovalec v vseh rečeh.

solnce ljubezni. Neusmiljeno jo pa ugonablja ostra sapa sirovosti.

Seveda ni mogoče podajati pedagoških navodil v okviru kratkega članka. Opozarjati hočem tukaj le, kaj bi bilo potrebno, da se usposobijo sploh starši za vzgojo svojih otrok. V to svrha bi bilo treba sistematičnega poučevanja, zlasti mater. V obliki večernih predavanj naj bi se dala materam prilika, poučevati se o psihologiji otrokovi ter o vzgojslovju sploh. Tu bi se odprlo strokovnim pedagogom jako obširno polje delovanja, ki bi gotovo rodilo obilo sadu. Ker bi bila sestavljena predavanja v preprostem, lahko umljivem slogu, bi bila razumljiva tudi preprostim slojem, za katere gre tu v prvi vrsti.

Naj pridem končno še na ona slovenska mala, nesrečna bitja — in žalibog jih ni malo — ki jim s te strani ni pomoči. Njih starši so ali zaradi svojih duševnih in moralnih lastnosti popolnoma nezmožni vzgajati jih, ali ki zaradi težavne borbe za vsakdanji kruh nimajo časa in prilike pečati se s svojimi otroki. Da se rešijo ta nesrečna bitja, treba vse drugih sredstev. Tu ni mogoče vzgajati staršev, ker se več vzgajati ne da. Treba tedaj pričeti pr

LISTEK.

0 vzgoji otrok.

Nastopila je era otrokova. Dočim ni v preteklih stoletjih obrnila javnost nikake pozornosti razvoju mladine, razume danes vsakdo, da nosi mladina bodočnost. Od dobrega ali slabega razvitka mladine je odvisen razvoj naroda. Zaradi splošnega stremjenja po višji izobrazbi je nastalo nebroj izobraževališč in vzgojevališč, ki imajo nalogo, pripravljati mladino na življenje, vzgajati jo v koristne ude človeške družbe. Da pa morejo taki zavodi dočeti svoji nalogi, jim je treba ne samo dobro in pametno vzgojenega mladinskega naraščaja, nego treba tudi, da jih podpira pri nadaljni izobrazbi krepka in umna domača vzgoja. Vtiski, ki jih dobi dete v prvi mladosti, so večinoma merodajni za ves njegov nadaljnji razvoj. Zato je tako velike važnosti, da so ti vtiski blagi in dobri.

V vsako otroško dušo so položene že od rojstva dobre kali; šele slabi vzgojevalni vplivi sejejo ljuliko v mlado srce. Saj pravi že slavni

Campe v svojem Theophronu: „Človek, kakor je prišel iz roke stvarnikove, in kakor še vsak dan prihaja, je v resnici dobrodušna stvar.“ Kako pa naj ostane otrok dober in blag, ako ga vzgajajo samo s sirovostjo, ako dete ne čuje drugega kot grdo, sirovo govorjenje in vidi čisto tudi slaba dejanja?! Starši naj bi bili zatojre v prvi vrsti sami blagi, značajni ljudje. Kdor hoče vzgajati, vzgajaj se najprej sam. Kaj hasne, ako izkušajo starši vteptati svojim otrokom razne moralne stavke, a se sami ne ravna po njih? Otroci bodo posnemali dejansko svoje starše, a dobre nauke bodo smatrali za sitnost, ki jim greni življenje. Razume se, da so velike važnosti tudi vzgojevalni momenti, ki čestokrat podero temeljito, kar so skrbni starši z velikim trudom postavili. Starši naj tedaj strogo pazijo na to, komu izroče svoje dete v varstvo, pa tudi na to, kdo so njegovi pajdaši pri igri in zabavi. Marsikatero slabo zeljice, ki se razraste pozneje v veliko drevo, je bilo zasajeno v slabi tovaršiji.

Vobče imajo ljudje napačno mnenje o vzgojevanju. Ako ves dan na otroka kričijo, ga zmerjajo in kaznujejo, mislijo, da so storili svojo dolžnost. Vedno hočejo res delati pri

vzgoji, hočejo takorekoč čutiti, da vzgajajo. Zato obdajajo otroka s celim nasipom neizrazljivejših prepovedi in ukazov. Dostikrat je vzrok vsem tem prepovedim edinole muhasta trma staršev. Posledica tega je, da se čuti otrok zatiranega; njegov mladi duh sili v prostost, a ker mu je omejenost staršev ne da, predere siloma mejo, ki mu krati svobodo, to se pravi, otrok postane neubogljiv in trmast. Prepovedite otrokom kolikor mogoče malo — samo to, česar res nikakor ne smejo storiti! Ne kratite jim nepotrebno zlato svobode! Otroci, ki z njim ravnaš dosledno in ki ima dober zgled svojih vzgojevalcev pred očmi, niti ne potrebuje večnih opominov in groženj. Umen vzgojevalec izhaja tako tudi brez kazni. Zakaj pod njegovim navodilom bo otrok le redkdaj imel priliko storiti kaj kaznjivega.

Sploh naj se vrši vzgoja tako mirno in samoumevno, da otrok ne čuti, da ga kdo vodi. Vsemu njegovemu počenju mora biti dana že od vsega početka prava smer, tako da po lastnem nagibu ne udarja čez ojnice. Nič ni bolj napačnega in kvarljivega nego mnenje, da treba vedno udrihati po detetu. Otrokova duša je nežna cvetka, ki se razvija le v toplem

Ne le mladina, tudi odrasli može in žene so ga spoštovali in ljubili. Kdor je po treboval dobrega sveta in pomoči, se je obrnil nanj in nikoli zaman. Bil je prijazen z vsakomur, vsak mu je bil ljub in drag, pa naj si je bil bogat ali ubožen. Ljudje se ga hvaležno spominjajo in se ga bodo vsak do svoje smrti, zakaj tako odličnega moža, kakor je bil V. Strmšek, ki je bil v resnici dobronik in moder svetovalec mladim in starim, takega moža ni mogoče pozabiti.

Bil je izvrsten govornik ter navdušen zagovornik težen kmetijskega ljudstva. Z mirno prepričevalno besedo je govoril iz srca v srce. In vsi, pristaši in nepristaši, so mu pritrdjevali, zakaj bil je pravi ljudski govornik, ki je poznal ljudi in jih vedel prepričati o svojih idejah. Saj pa je tudi dobro vedel, kje žuli našega kmeta, poznal ga je natanko kot malokateri. Saj je zrastle iz njega in med njim, sam je bil tudi posestnik ter je z veseljem kmetoval, sam je vedno poudarjal, da ni le v šoli učitelj, ampak tudi med ljudstvom.

Kot politični nasprotnik ni postal nikoli oseben, temveč je ljudi s silno svojo zgovornostjo, z razumnimi razlogi in s prepričevalnimi dokazi vnel za dobro stvar, ki jo je zastopal. Nikdar ni obljuboval na shodi nemožnih reči nikdar ni hlastal po hipnih uspehih, da bi preslepil ljudi, temveč vselej in povsod je zagovarjal le resnične koristi naroda. Nikdar ni pravil poslušalcem, da bi se jim prikupil, kako bi se naj šolski pouk skrajšal, pač pa je dokazoval, da je le dobra šola rešitev našega naroda. Nikdar ni obetal zlatih hribov in gor — temveč navduševal je ljudi za vero v lastno moč, v lastno delo ter kazal, da si le z izobrazbo, z uma svetlim mečem priborimo boljšo bodočnost.

Vekoslav Strmšek je bil tudi slovenski pisatelj. Spisal je za razne liste marsikaj, posebno pa je bil vrl sotrudnik učiteljskih listov. Za „Zvonček“, list za mladino, je napisal marsikaj poučnega, zanimivega in zabavnega. V „Učiteljskem Tovarišu“ pa je objavil marsikatero temeljito razpravo, posebno pa je v mnogih člankih vzbujal učiteljstvo za delo za naš narod. Kakor je bil izvrsten govornik, tako je znal tudi spretno sukati pero.

In kar je bilo pri njem še prav posebno, kar ga je pri ljudstvu tembolj priljubilo, je to, da je prijel za vsako, tudi najtežje kmetiško delo. Dasi tako imeniten gospod, ki je imel vplivno besedo po vsem slovenskem ozemlju, h kateremu so hodili po svet učitelji, profesorji, doktorji i. dr. pa tudi politiki, ta mož se ni sramoval kmetijskega dela. Veselo je kosil s koseci, ponosno oral na svoji njivi ter dajal lep zgled izredne delavnosti.

Dasi je bil Vekoslav Strmšek vrlo nabožen, se je izraževal vedno in vedno še nadalje. „Človek se nikoli ne izuči, dokler živi“ in „Kdor ne napreduje, nazaduje“ je bilo njegovo geslo. Imel je veliko lastno knjižnico in časopisov je imel naročenih cel kup. Svojega velikega znanja pa ni hranil skopo zase, temveč pridno ga je uporabljal drugim v korist ter jih o vsaki priliki poučeval in vnel, da bi se tudi drugi nadalje izobraževali.

Neveljivih zaslug pa si je pridobil Vekoslav Strmšek s tem, da je bil prvoborilec in buditelj slovenskega učiteljstva. Budil je učiteljstvo k delu za ljudstvo, na nešteti učiteljskih zborovanjih je v navdušenih besedah zbujal učiteljsko zavednost, zakaj bil je prepričan,

da more narodu koristiti le zavedno, samostojno misleče in za narod čuteče učiteljstvo. In prav je imel. Da je slovensko učiteljstvo dandanes tako zavedno, tako delavno za prosveto naroda in njega gospodarski napredek, je v veliki meri zasloga rajnega Vekoslava Strmška.

Kakor je bil neustrašen branitelj narodnih pravic, tako je bil tudi neustrašen zagovornik učiteljstva. Leta 1893. ga je izvolil okrajni zastop šmarski v okraj šolski svet. Dasi Strmšek ni bil član okrajnega zastopa, si je ta izbral njega kot najodločnejšega moža, ker je vedel, da bo kot učitelj-strokovnjak uspešno deloval v tej važni šolski korporaciji v dobrobit šole in učiteljskega stanu. Strmškovo delo je bilo odkrito in pošteno, kakor je bil odkrit in pošten tudi on. Povedal je resnico prijatelju in nasprotniku v obraz in če je bila potem prav zamera.

Mišljenja je bil naprednega in ni je bilo sile, ki bi ga mogla spraviti na drugo pot. Z navdušenjem je pozdravil vsak napredek in se vselej postavil v prvo vrsto bojevnikov, kjer je šlo za gospodarski, prosvetni ali politični napredek Slovencev. Z njemu lastno samozavestjo je razpravljal na mnogih shodih gospodarska in politična vprašanja ter vedno žel priznanje in pohvalo ter dosegel lepe uspehe. Redno se je dotaknil tudi šole in učiteljskega stanu in s prepričevalnimi besedami je dokazal potrebo in korist šole in važnost učiteljskega stanu in tako pogosto izpreobrnil nasprotnike šole v prijatelje šole.

Ves čas, kar je bil učitelj, je bil zvest, delaven član učiteljskega društva. 17 let je bil celo predsednik šmarsko-rogarškemu učiteljskemu društvu.

Ne le v domačem okraju, tudi sploh za organizacijo slovenskega učiteljstva si je pridobil neveljivih zaslug. Ustanovil je „Zvezo slov. štaj. učiteljev in učiteljic“, ki je za napredek slov. štaj. učiteljstva in tudi sploh za narod na Štajerskem velike važnosti. Vekoslav Strmšek je bil podpredsednik „Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev“, odbornik „Slov. Šolske Matic“ itd. itd.

Učiteljstvo in slovenski narod je zadela s smrtjo Strmškovo nenadomestljiva izguba. Bil nam je ljub tovariš, odkritosrčen prijatelj, neustrašen prvoborilec, prekrasen zgled narodnega učitelja in dobronika svojega naroda.

Ker si je pridobil toliko zaslug za slovenski narod in za slovensko učiteljstvo, mu je postavilo slovensko učiteljstvo skromen spomenik po svojih skromnih močeh. Vzditi je dalo spominsko ploščo na to šolo, kjer je toliko let tako plodonosno deloval.

Skromen ta spomenik, a deset in stokrat lepšega si je postavil on sam v sreih hvaležnega naroda s svojim plemenitim, neumornim delom. Naša dolžnost je, da spomin Vekoslava Strmška cenimo in spoštujemo, zakaj narod, ki svojih velikih mož ne ceni in ne spoštuje, ni vreden, da so se mu rodili. Spoštovanje Vekoslavu Strmšku pa bomo izkazovali najbolje s tem, da ljubimo in spoštujemo svoj mili slovenski narod, sladki materin jezik in krasno slovensko domovino, kakor jo je ljubil in spoštoval on. Te ljubezni do naroda in domovine pa ne nosimo le na jeziku, temveč nosimo jo v srcu kot jo je nosil on. Tudi naša duša naj bo prežeta čiste ljubezni do naroda, kakor je bila njegova: tudi nam naj preide ta ljubezen v kri in meso, da ne bomo o ljubezni do naroda le govorili, temveč da bomo iz ljubezni

veštva v to svrhu tudi temeljito pedagoško izobraziti, bi gotovo obračale tudi na svojo lastno deo več pozornosti, kakor se godi, žal, danes, kar bi zopet rodilo le blagodejnego sadu.

Danica.

K boju proti jetiki.

Udeležniki letošnje mednarodne konference proti jetiki v Washingtonu so se ravnokar vrnili v svojo domovino. Ravnatelj pruske deželne zavarovalnice, dr. Rikard Freund, ki se je konferenci udeležil skupno s profesorjem Kochom, poroča, da so zanimive debate, ki so se vršile na tej konferenci, profesorja Kocha napotile, da iznova prične s svojimi študijami o tuberkulozi. Osebito hoče proučevati goveje bacile (živalski tip bacilov tuberkuloze), katerih okužnost je še dvomljiva. Koch si je s tem zahteval posebno nalogo.

Nevarnost okužbe po mleku kakor sploh po goveji živini se precejnjuje. Zaraditega bo glavno torišče boja proti jetiki vbodoče to, da

do naroda delati za narod. Z delom za napredek naroda postavimo Vekoslavu Strmšku najlepši spomenik.

Govornik je potem razvijal misli, kako bi naj delovali za napredek naroda. Cenili in spoštovali bi naj šolo, ker ona je vir izobrazbe, cenili in spoštovali bi pa naj tudi učiteljstvo, ker ono je dobronik naroda. — Ni pa dovolj, kar se nauči človek v šoli, temveč vsak se naj vedno nadalje izobražuje. Najvažnejše sredstvo nadaljni izobrazbi je čitanje knjig in časopisov. Knjiga nadaljuje učiteljevo delo ter človeku razširi duševno obzorje. Človek, ki je veliko čital, je v vsakem oziru več vreden nego oni, ki pozna le abecednik. Izobraženi ljudje kaj dosežejo; v njih moči je naša bodočnost.

Govornik je končal s slavalkico V. Strmšku, ki nam je pokazal pot, da povzdignemo narod na višjo stopnjo omike in mu tako priborimo lepšo bodočnost! —

Kot zadnji govornik je nastopil odbornik „Zaveze“ tov. G n u s kot njen zastopnik ter poudarjal pokojnikove zasloge za učiteljsko organizacijo.

Po tem slavnostnem aktu pred okrašeno šolo so se podali vsi navzoči na pokopališče, kjer počivajo telesni ostanki rajnega in kjer mu je postavila njegova vdova gospa Strmškova njega vreden nagrobni spomenik z napisom:

Vekoslav Strmšek,

naučitelj.

* 31. maja 1864

† 6. septembra 1907.

Svoji obitelji najboljši oče in do zadnjega vzdihla iskreno vdan svojemu poklicu.

Lahka mu bodi zemljica!

Umreti, bratje, težko ni;

pustiti nade — to boli.

G. župnik Gomilšek je spomenik blagoslovil in po tem blagoslovljenju je zapelo zbrano učiteljstvo na pokojnikovem grobu „Na grobeh“ pod vodstvom tov. Čuleka iz Št. Jurja.

Tako se je proslavil spomin vrednega moža in daj Bog, da bi živel njegov duh tudi še vbodoče med nami, da dosežemo smotre, ki si jih je stavila kot cilj svojega življenja njegova velika duša ... —

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrirana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca oktobra: K 181.680:16.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštinih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Nemško uradovanje s šolskimi vodstvi.

Pravica in enakost mora veljati za vse, torej tudi na šolskem polju. Da postopa vlada s slovenskim šolstvom od najnižje, do najvišje stopnje po mačehovsko, je širni javnosti znano. To smo že nešteto poudarjali. Pa ne samo to. Višja šolska oblastva izdajajo vse odredbe in odloke za popolnoma slovenske šole v nemškem je-

ziku. Vsi okrajni šolski sveti, deželnega šolstva ne imenujemo ne, korespondirajo s šolskim vodstvi le nemški. Na vse slovenske vloge se dobi le nemški odgovor.

Če se ne motimo, dela v tem pogledu izjemo edino ljubljanski mestni kot c. kr. okr. šolski svet. Kar pa velja za Ljubljano, to mora veljati tudi za vse druge c. kr. okrajne šolske svete, ni izvzet niti c. kr. deželni šolski svet. S slovenskimi in vsemi utrakvističnimi šolami — teh je tako malo na Kranjskem — bodi vse uradovanje v uradnem jeziku, to je pa jezik, v katerem se na šolah poučuje, in ta je slovenski.

Pridejo odloki, ki jih je težko razumeti, posebno izraze, katerih se nikdar ne sliši, ali je pa celo nemško besedilo za naše slovenske razmere neprikladno, da je težko razumeti smisel. Slog slavne birokracije je nekaj čudovitega!

Pa četudi bi tega ne bilo, pravica [to zahteva. In kdo pa naj štiti pravico, če ne uradi?]

Proč tedaj z nemškim uradovanjem s slovenskimi šolami. Zastopniki v okrajnih, kakor v deželnem šolskem svetu, zahtevajte kategorično in brez vsakega pardona to pravično reformo v uradovanju v šolskih zastopih. Svoj čas je dr. Šusteršič, ko je vstopil v dež. šolski svet, zahteval slovenskega vabila k sejam. Več kakor eno vabilo sedem osebam je pa gotovo uradovanje s šolskimi vodstvi, ki jih je več sto.

Gospodje, tu je nekaj, kar se ne sme prezreti. Tu pokažite svojo odločnost in radikalnost. Vas naj ne moti nobeno strankarstvo, saj smo v tem edini. In kdor to doseže, mu bodi naše priznanje!

In to tudi nazadnje ni nič novega, saj je slovensko uradovanje popolnoma uvedeno v slovenskem delu Goriške in Istre. Kako je na Štajerskem, ne vemo. Bržkone bo tam vse nemško.

In še drugo, realno stran je treba upoštevati. Koliko nemških uradnikov, slovensčine neznanih, postopa zaradi tega tako, da strelja kozle pri naših glavarstvih in deželni vladi. Z uvedbo slovenskega uradovanja z vsemi podrejenimi korporacijami se bo nemške uradnike, slovensčine neznane, izpodrinilo. Odprla se bodo pa na ta način vrata našim domačim ljudem.

Bodimo v vsem dosledni in zahtevajmo povsod pravice. Dosti je že zatiranja in preziranja! Šolstvo je nekaj tako svetega, da mora v njega upravi prenehati vsak nemški nacionalni šovinizem in da mora zavladati pravičnost. Zato pa: slovenskemu šolstvu slovensko uradovanje!

Naši dnevi na vseslovenskem avstrijskem učiteljskem shodu.

(Konec.)

Glavno zborovanje društva „Dedietvi Komenského“.

V sredo, dne 12. avgusta, se je vršilo glavno zborovanje češkega učiteljskega društva „Dedietvi Komenského“. Kar je Slovincem naša „Slovenska Šolska Matica“, to je češkemu učiteljstvu njih društvo „Dedietvi

Dalje v prilogi.

otrokoh samih. V prostornih zavetiščih naj bi se zbirala taka deca rano v jutro pod nadzorstvom otrokoljubnih vzgojevalcev. Tu naj bi prebili otroci ves dan med različnim delom, učenjem in igro. Zvečer pa naj bi se dostavili zopet staršem. Samo oni nesrečniki, ki so zaradi propalosti svojih staršev v direktni nevarnosti, naj bi se docela zadržali v zavodih. Tako bi vzevel iz slojev, ki izhaja sedaj iz njih večina zločincev, krepak, delaven rod.

Toda kdo naj ustanavlja taka prepotrebna zavetišča? Kdo naj jih vodi ter zanje žrtvuje? Treba razpravljati tudi o tem vprašanju. Najbližji faktor za vzgajanje otrok je ženska. Polagajmo ji tedaj tudi skrb za zapuščeno deco v roke. Ravno žensvo premožnih slojev, ki ni navezano na borbo za vsakdanji kruh, razpolaga z zadostnim časom. Ne vežejo ga stanovske dolžnosti, žrtvovati more z lahkoto po nekaj ur na dan taki, nad vse važni nalogi. Imelo bi pa ono tudi samo zase neprecenljiv hasek samovzgoje, ki bi se jej žensvo moralo podvreči, ako bi hotelo izpolniti to vzvišeno nalogo. Ker bi se pa morale te dobronice člo-

se odvrča mnogo nevarnejša okužba od človeka do človeka. S tem pa preneha biti boj proti jetiki zgolj medicinsko vprašanje, temveč postane važna socialno-politiška naloga. Važnejše kakor izoliranje neozdravljivih in težko bolnih in zdravljenj v zdraviliščih je odvrčanje jetike, to je podrobno delovanje po rodovinah.

Kakor izjavlja ravnatelj dr. Freund, bo pruska deželna zavarovalnica takoj pričela delovati v tej novi smeri.

Gotovo bo zanimalo, da zastopa „Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih na Kranjskem“ to stališče od početka svojega delovanja sem in da ga je tudi zagovarjalo v brošuri „K boju proti jetiki“, ki se je svoj čas uposlala vsem merodajnim činiteljem v deželi. Podrobno delo po rodovinah izvršuje potom takozvanega domovnega odvrčanja jetike s tem, da prizadete rodovine po svojih organih ne prestando nadzira in poučuje, da skrbi za izolacijo bolnika in izvršuje razkužbe, nakazuje hranila, otrokom tudi obleko in perila, omogočuje selitev v boljša stanovanja itd. To je

pravo socialno delovanje, katerega pota in podrobnosti se niti ne dajo popisati. Kolikokrat se je n. pr. po jetiki prizadeti rodovini omogočilo boljše prospevanje stem, da so se ji poplačali najunnejši dolgovi pri mesarju, peku, trgovcu itd.

Kot posebno važno se je izkazalo varstvo otrok. Na te pazi društvo prav skrbno, ker so najbolj izpostavljeni okužbi po jetiki. V mnogih slučajih se kaže potreba, da se otroci odstranijo od nevarne okolice, ker sicer prav gotovo zapadejo jetiki. Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih je označilo zaraditega graditev zavetišča za zdrave otroke jetičnih rodov in kot eno svojih najvažnejših nalog in je že kupilo potrebni stavbeni prostor. Žalibog se zaradi nezadostnih dohodkov doslej še ni moglo pričeti z zgradbo. Deželno pomožno društvo se torej obrača iznova na javnost s prošnjo za pomoč, bodisi s pristopom društvu, bodisi z darili v denarju, ki naj omogočijo, da se začetni boj nadaljuje in popolni.